

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره هشتم - سال چهارم

تاریخ چاپ ۱۳۹۰/۴/۵

شماره چاپ ۱۵۱۱

شماره ثبت ۵۴۴

یک شوری

طرح اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی
ایران و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۷ و الحاق موادی به آن

کمیسیونهای ارجاعی

اصلی: ویژه نظارت و پیگیری بر اجرای اصل (۴۴)
قانون اساسی

فرعی: آموزش و تحقیقات - اجتماعی - اقتصادی -
بهداشت و درمان - شوراها و امور داخلی -
کشور - صنایع و معادن - عمران - فرهنگی -
قضائی و حقوقی - کشاورزی، آب و منابع
طبیعی

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

دین مبین اسلام به عنوان مکتب الهی، برقراری قسط و محو فقر را لازم می‌داند و مشخصه اصلی حاکمیت آرمانی اسلامی برپایی قسط و عدل است. در مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که برآمده از تلاش اندیشمندان برای فهم و قرائت متناسب با شرایط روز مکتب اسلامی است آمده است:

«در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظامهای اقتصادی، تمرکز و تکثیر ثروت و سودجویی...»

بهبود امور اقتصادی و اجتماعی، کاهش نابرابری‌ها و فاصله طبقاتی، محو فقر و حل مشکل بیکاری و توسعه مشارکت‌های مردمی در فعالیتهای اقتصادی با استفاده از شیوه تعاونی یکی از راههای روشن و تجربه شده موفق در جهان است که موجب بروز خلاقیت‌های متفاوت انسانی می‌شود. بر این اساس در اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، بخش تعاونی به عنوان دومین بخش اقتصادی کشور در کنار بخش‌های دولتی و خصوصی تعیین گردیده است.

در سه دهه گذشته برنامه‌های مختلف برای توسعه بخش تعاونی اختصاص یافته لیکن منجر به رشد و ارتقاء جایگاه این بخش اقتصادی در حد مطلوب و مورد انتظار نشده است لذا مقام معظم رهبری در بند (۱) سیاستهای کلی ابلاغی ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور را تا پایان برنامه پنجم توسعه به میزان حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) هدف گذاری نموده‌اند و جهت اجرایی شدن این هدف در قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴)

قانون اساسی یک فصل به سیاستهای توسعه بخش تعاونی اختصاص یافته و در بند(الف) ماده(۹) آن مقرر گردیده سند توسعه بخش تعاونی که در آن مجموعه راهکارهای نیل به سهم بیست و پنج درصد(۲۵٪) و مسؤلیت هر یک از دستگاههای اجرائی تعیین شود تهیه و به تصویب هیأت وزیران برسد و به موجب بند(ح) آن، قوانین و مقررات حاکم بر بخش تعاونی با رویکرد حذف مداخله دولت در امور اجرائی و مدیریتی تعاونیها مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد. با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع و تأثیر مستقیم آن در توسعه بخش تعاونی انتظار این بود در مهلت قانونی تعیین شده اقدام منجر به نتیجه در این خصوص صورت گیرد که تاکنون عملی نشده است. لذا با استمرار وضع موجود علیرغم رشد کمی و آماری تعاونیها نه تنها شاهد ارتقاء سهم بخش تعاونی تا پایان برنامه پنجم به میزان تعیین شده (حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪)) نخواهیم بود بلکه در اثر این ناکارآمدی احتمال کاهش آن نیز از میزان فعلی وجود دارد. عوامل مؤثر در این وضعیت بشرح زیر بیان می گردد:

۱- رشد و توسعه بخش تعاونی نیاز به عزم ملی و تلاش جمعی دستگاههای اجرائی دارد. منحصر و محدود نمودن وظایف و تکالیف حاکمیت در وزارت تعاون موجب گردیده عملاً سایر دستگاههای اجرائی به لحاظ نداشتن مسؤلیت مستقیم همراهی و همکاری لازم برای توسعه بخش تعاونی نداشته باشند.

۲- ظرف کوچکی به اندازه وزارت تعاون نمی تواند مظروف بزرگی به عنوان بخش تعاونی را که امکان حضور آن در تمامی عرصه های اقتصادی در بخشهای صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدمات و بازرگانی وجود دارد و مقرر است حداقل به میزان بیست و پنج درصد(۲۵٪) در اقتصاد کشور سهم داشته باشد را در خود جای دهد و این عدم تناسب ظرف و مظروف عامل اصلی در عدم رشد و توسعه بخش تعاونی و پس رفت آن است.

۳- عملکرد سالهای اخیر نشان داده است چنانچه دستگاههای اجرایی مستقیماً در راستای وظایف خود وظیفه توسعه تعاونیهای ذی ربط را برعهده گیرند نتیجه بسیار مطلوب و رضایت بخش خواهد بود که از مصادیق آن می توان به برداشتن بار زمین مانده مسکن مهر توسط وزارت مسکن و شهرسازی و یا اشتغال (توسعه اشتغال خانگی و طرح های دیگر) توسط وزارت کار، برنامه ریزی و حمایت ویژه از تعاونیهای فرش دستباف توسط وزارت بازرگانی و جهاد کشاورزی اشاره نمود.

۴- تعاونیها همانند مؤسسات خصوصی در انجام فعالیتها ملزم به تبعیت از سیاستهای وزارت ذی ربط در موضوع فعالیت خود می باشند تبعیت از سیاستهای دو نهاد مشکلاتی را برای تعاونیها به وجود آورده است.

۵- تشکیل و توسعه تعاونیها نیاز به سیاستگذاری و برنامه ریزی و حمایت دولت از یک سو و وجود تشکلهای تعاونی توانمند (اتحادیه ها و اتاقهای تعاون) از سوی دیگر دارد. لازم است به موازات این اقدام زمینه توانمندسازی تشکلهای تعاونی جهت استفاده از ظرفیت بالای مردمی نیز فراهم گردد.

با عنایت به مطالب فوق الذکر و ضرورت اجرای کامل قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تأخیر بیشتر در رفع موانع و ایجاد زمینه لازم برای توسعه بخش تعاونی موجب عدم تعادل و توازن لازم در بخشهای دولتی، تعاونی و خصوصی شده که به تبع آن شاهد کم رنگ شدن آرمانهای عدالت خواهانه نظام و بروز پیامدهای منفی اقتصادی و اجتماعی خواهیم بود. لذا به جهت جلوگیری از فوت فرصت و آماده سازی تعاونیها برای حضور مؤثر در اقتصاد کشور و با توجه به رهنمود مقام معظم رهبری که تشکیل تعاونیهای بزرگ (برای سرمایه گذاریهای بزرگ) را یکی از مصادیق جهاد اقتصادی برشمردند و در راستای اجرای ماده (۱۲۴) قانون برنامه پنجساله

توسعه کشور طرح اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه آن مصوب مهرماه سال ۱۳۷۷ و الحاق موادی به آن با یک فوریت تقدیم می‌گردد.

دلخوش - قاضی پور - نادران - سیدحسین هاشمی - محمدیاری - رضاحسینی - سبحانی نیا - یوسف نژاد - ذوالانوار - نجابت - نورا - غفار اسماعیلی - قسوامی - رجایی - خیری - طاهر خانی - موسوی لارگانی - نصیری - روح الله عباسپور - فولادگر - صمدفدایی - نریمان - سقایی - قادری - حسن پور - مرادی - میگلی نژاد - ثروتی - رستکار - زنجانی - مهدیزاده - نژادفلاح - خالقی - مقدسی - حسین امیری - امین حسین رحیمی - علی اصغر حسینی - محمدجانی - مرعشی - پور فاطمی - سودانی - اختیاری - حیدر پور - صبور - بادامچیان - افتخاری - محمدتقی رهبر - ملک محمدی - قاضی زاده - پولادی - کواکیان - عباسپور تهرانی فرد - خباز - پرتوی - علیرضا دهقانی - عیسی زاده - افشاری - رسایی - کوچک زاده - یحیی زاده - سیدفاضل موسوی - عزت الله دهقان - بابا احمدی - کسوثری - محمدرضا شعبانی - نقوی - محمد محمدی - غفوری فرد - ناصر نژاد - وکیل سپه - محبوب - دوگانی - نجف نژاد - خدادادی - انوشیروان محسنی - تأمین

طرح اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه آن مصوب - ۱۳۷۷ و الحاق موادی به آن

ماده ۱- تبصره (۴) ماده (۳۳) حذف می شود.

ماده ۲- ماده (۳۶) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۳۶- اداره امور تعاونی طبق اساسنامه بر عهده هیأت مدیره‌ای مرکب از حداقل سه و حداکثر هفت نفر عضو اصلی است که از بین اعضاء تعاونی برای مدت سه سال با رأی مخفی انتخاب می شوند. همزمان تا حداکثر دو نفر به عنوان عضو علی‌البدل انتخاب می گردند. أخذ رأی برای انتخاب اعضاء اصلی و علی‌البدل در یک نوبت به عمل می آید. حائزین اکثریت بعد از اعضاء به ترتیب آراء عضو علی‌البدل شناخته می شوند. (انتخاب مجدد اعضاء هیأت مدیره در شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی بلامانع است.)

ماده ۳- ماده (۳۹) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۳۹- هیأت مدیره مکلف است بلافاصله بعد از انتخاب جهت مدیریت عملیات تعاونی و اجرای تصمیمات مجمع عمومی و هیأت مدیره، فرد واجد شرایطی را از بین اعضاء تعاونی و یا خارج تعاونی برای مدت سه سال به عنوان مدیرعامل انتخاب کند. نصب و عزل و قبول استعفاء مدیرعامل و نظارت بر عملکرد و تعیین حدود اختیارات، وظایف و میزان حقوق و مزایای وی به عهده هیأت مدیره می باشد و انتخاب مجدد مدیرعامل بلامانع است.

ماده ۴- ماده (۴۸) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۴۸- ضوابط و مقررات فصل ششم مربوط به انتخاب، وظایف و اختیارات هیأت مدیره و مدیرعامل در مورد اتحادیه‌های تعاونی نیز مجری است.

ماده ۵- ماده (۴۹) حذف می‌شود.

ماده ۶- تبصره (۲) ماده (۵۹) به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۳) به آن الحاق می‌شود:

تبصره ۲- مجمع نمایندگان اتاق تعاون با حضور نمایندگان اتاقهای تعاون و اتحادیه‌ها حسب مورد (استان- مرکز) تشکیل می‌شود و هر نماینده با کارت عضویت معتبر دارای یک رأی می‌باشد.

تبصره ۳- اعضاء هیأت مدیره اتاقهای تعاون برای مدت چهارسال انتخاب می‌شوند.

ماده ۷- عنوان دبیر یا دبیرکل به رئیس اتاق تغییر می‌یابد.

ماده ۸- اتاق تعاون به عنوان نماینده بخش غیردولتی تعاون تلقی می‌گردد.

ماده ۹- دو ماده به شرح ذیل به قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران الحاق می‌شود:

ماده الحاقی ۱- وظایف و تکالیف دستگاههای اجرایی برای توسعه بخش تعاونی به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱- وزارتخانه‌های کار، مسکن و شهرسازی، راه و ترابری، بازرگانی، صنایع و معادن و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مکلفند در ستاد وزارتخانه، دفتر توسعه تعاونیهای مرتبط با موضوع فعالیت آن وزارتخانه را با استفاده از امکانات و نیروهای موجود و با هماهنگی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور ایجاد و زمینه‌سازیهایی لازم برای تشکیل تعاونیهای بزرگ را فراهم نمایند.

برنامه و بودجه لازم برای توسعه تعاونیها همه ساله در برنامه و بودجه وزارتخانه‌های مذکور پیش‌بینی خواهد شد.

۲- وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفند جهت توسعه و ترویج فرهنگ تعاون در کشور و نهادینه‌شدن آن، موضوعات تعاونی را در کتب درسی و برنامه تحصیلی دانش‌آموزان و

دانشجویان منظور نموده زمینه عملی مشارکت آنها را در تشکلهای تعاونی مربوط فراهم نمایند.

۳- وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن پیش‌بینی تمهیدات مناسب برای تسهیل در دسترسی تعاونیها به زمین، با برنامه‌ریزی جامع، زمینه تشکیل و فعالیت کلیه تعاونیهای زیرمجموعه بخش کشاورزی و تعاونیهای توسعه روستایی و کشت و صنعت در مقیاس بزرگ را در شکل تعاونیهای فراگیر ملی یا متعارف فراهم نموده و با همکاری شهرداریها و وزارت بازرگانی امکان دسترسی تعاونیها به بازارهای نهایی و حذف واسطه‌های غیرضروری را فراهم نماید.

۴- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است زمینه دسترسی بخش تعاونی به ابزار سرمایه‌گذاری در بخش عمومی و شرایط لازم جهت واگذاری بنگاهها و مؤسسات دولتی به تعاونیها را به‌ویژه از طریق روشهای اجاره به شرط‌تملیک یا واگذاری مدیریت (اجاره، پیمانکاری عمومی و پیمان مدیریت) فراهم نماید.

۵- صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به تهیه و پخش برنامه‌های آموزش و ترویج فرهنگ تعاون در جامعه و آشنایی متقاضیان تشکیل تعاونی و ارتقاء مهارت نیروی انسانی اقدام نماید.

ماده الحاقی ۲- وظیفه نظارت بر تعاونیها در چهارچوب قانون و مقررات مربوطه، به عهده وزارت تعاون است. دریافت وجوه اضافی از تعاونیها نسبت به بخش خصوصی و هرگونه دخالت دولت در امور اجرایی، مدیریتی، مجامع عمومی، انتخابات تعاونیها و اتاقهای تعاون ممنوع است.

تبصره- عضویت و انتصاب کارکنان یا نمایندگان دولت در هیأت مدیره و هیأت بازرسی و یا به عنوان رئیس اتاق تعاون ممنوع است.

ماده ۱۰- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی است.

سوابق

قانون اصلاح قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۷۰

ماده ۳۳ - مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک بار پس از پایان سال مالی جهت انجام وظیفه قانونی خود تشکیل می‌شود.

در موارد ضروری در هر موقع سال می‌توان مجمع عمومی عادی را به صورت فوق‌العاده تشکیل داد. تبصره ۱ - جلسات مجمع عمومی عادی در نوبت اول با حضور اکثریت اعضاء رسمیت می‌یابد و در صورت عدم حصول حد نصاب مزبور، در نوبت دوم با حضور هر تعداد از اعضاء رسمی خواهد بود.

تبصره ۲ - مجامع عمومی شرکتهای تعاونی فرا استانی و یا شرکتهایی که تعداد اعضاء آنها افزون بر پانصد عضو بوده و در مناطق مختلف کشور پراکنده می‌باشند می‌توانند به صورت دو مرحله‌ای برگزار گردد.

در مرحله اول نماینده یا نمایندگان اعضاء تعاونی در حوزه‌های مختلف فعالیت شرکت تعیین و در مرحله دوم، مجمع عمومی با حضور نمایندگان منتخب اعضاء تشکیل خواهد شد.

چگونگی انتخاب نماینده یا نمایندگان در مرحله اول و حدود اختیارات و نحوه اعمال رای آنها در مرحله دوم مجمع عمومی بر اساس دستورالعملی خواهد بود که از سوی وزارت تعاون ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳ - نحوه تشکیل مجمع عمومی مطابق با آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارت تعاون تهیه می‌شود. در صورتی که هیأت مدیره‌ای در موعد مقرر به تشکیل مجمع عمومی عادی یا

فوق‌العاده مبادرت نکند وزارت تعاون رأساً نسبت به برگزاری مجمع عمومی اقدام خواهد نمود.

تبصره ۴ - تشکیل جلسات و تصمیمات مجامع عمومی تعاونیهایی که دارای بیش از یکصد نفر عضو می‌باشد الزاماً از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشاری که در مجمع عمومی تعیین گردیده است به اطلاع اعضاء خواهد رسید.

ماده ۳۶ - اداره امور تعاونی طبق اساسنامه بر عهده هیأت مدیره‌ای مرکب از حداقل سه نفر و

حداکثر هفت نفر عضو اصلی و تا یک سوم اعضا اصلی علی‌البدل می‌باشند که از بین اعضا برای مدت سه سال و با رای مخفی انتخاب می‌گردند. اخذ رای برای انتخاب اعضا اصلی در یک نوبت به عمل می‌آید. حائزین اکثریت بعد از اعضا اصلی به ترتیب اعضا علی‌البدل شناخته می‌شوند و انتخاب مجدد هر یک از اعضا اصلی و علی‌البدل هیأت مدیره حداکثر برای دو نوبت متوالی بلامانع است.

تبصره ۱- افرادی که موفق به کسب دو سوم آراء کل اعضا شرکت تعاونی مزبور شوند از مقررات ممنوعیت بیش از دو نوبت مندرج در ماده مستثنی خواهند بود.

تبصره ۲- انتخاب اعضا اصلی و علی‌البدل هیأت مدیره با اکثریت نسبی مجمع عمومی می‌باشد. تبصره ۳- هیأت مدیره در اولین جلسه از میان خود یک نفر را به عنوان رئیس هیأت مدیره، یک نفر را به عنوان نایب رئیس و یک یا دو نفر را به عنوان منشی انتخاب می‌کند.

تبصره ۴- در صورت استعفاء، فوت، ممنوعیت قانونی و یا غیبت غیر موجه مکرر (به نحوی که در اساسنامه تعیین می‌شود) اعضا هیأت مدیره یکی از اعضا علی‌البدل به ترتیب آراء بیشتر برای بقیه مدت مقرر به جانشینی وی در جلسات هیأت مدیره شرکت می‌نماید.

تبصره ۵- اعضا هیأت مدیره می‌توانند با تصویب مجمع عمومی حقوق و مزایا دریافت نمایند. در صورتی که عضو هیأت مدیره از محل دیگری حقوق می‌گیرد در تعاونی مربوط صرفاً پاداش دریافت خواهد کرد. حداقل و حداکثر حقوق و مزایای هیأت مدیره و پاداش آنان و موارد استثناء به موجب آیین نامه‌ای است که به تایید وزارت تعاون خواهد رسید.

ماده ۳۹- هیأت مدیره مکلف است بلافاصله بعد از انتخاب جهت مدیریت عملیات تعاونی و اجرای تصمیمات مجمع عمومی و هیأت مدیره فرد واجد شرایطی را از بین اعضای تعاونی و یا از خارج تعاونی برای مدت دو سال به عنوان مدیر عامل آن تعاونی انتخاب کند که زیر نظر هیأت مدیره انجام وظیفه نماید. وظایف و اختیارات و حقوق و مزایای مدیر عامل طبق آیین نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب مجمع عمومی خواهد رسید.

ماده ۴۸- اعضای هیأت مدیره برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان به صورت متوالی تنها برای یک دوره بلامانع است. سایر وظایف و اختیارات مربوط به هیأت مدیره مذکور در فصل ششم در مورد هیأت مدیره اتحادیه نیز مجری خواهد بود.

ماده ۴۹ - مدیر عامل با تصویب اکثریت دو سوم اعضای هیأت مدیره برای مدت سه سال انتخاب می‌گردد و انتخاب مجدد وی تا دو دوره متوالی بلامانع است. مدیر عامل کلیه اختیارات اجرایی اتحادیه را طبق اساسنامه در اجرای قوانین و مقررات مربوط و مصوبات مجمع عمومی و هیأت مدیره و اداره امور اتحادیه تعاونی و سایر وظایف و اختیاراتی که به عهده ارکان اتحادیه تعاونی نباشد، دارا است.

ماده ۵۹ - مجمع نمایندگان اتاق تعاون شهرستان متشکل از نمایندگان اتحادیه‌ها و نیز نمایندگان تعاونیهایی با فعالیت مشابه فاقد اتحادیه با حوزه عمل آن شهرستان و مجمع نمایندگان اتاق تعاون استان متشکل از رؤسای هیأت مدیره اتاقهای تعاونی شهرستانهای استان و نمایندگان اتحادیه‌های شهرستان‌های فاقد اتاق تعاون و نمایندگان اتحادیه‌های با حوزه عمل استان و مجمع نمایندگان اتاق تعاون مرکزی متشکل از رؤسای اتاقهای تعاون استانها و نمایندگان اتحادیه‌های استانی فاقد اتاق تعاون استان و نمایندگان اتحادیه‌های سراسری می‌باشد که برای مدت سه سال انتخاب می‌گردند.

تبصره ۱ - وظایف مجمع نمایندگان عبارت است از:

الف - بررسی پیشنهاد های مربوط به اساسنامه و آیین نامه‌های اتاق و تایید آن جهت تصویب نهایی وزیر تعاون.

ب - تعیین هیأت مدیره اتاق تعاون.

ج - تعیین دو نفر بازرس جهت عضویت در هیأت بازرسی.

د - تصویب برنامه و بودجه سالانه به پیشنهاد هیأت مدیره.

ه - رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد ترازنامه و سایر گزارشهای هیأت مدیره پس از اظهار نظر هیأت بازرسی.

و - رسیدگی به گزارشهای هیأت بازرسی.

تبصره ۲ - تعداد آرای نمایندگان عضو در مجامع نمایندگان اتاق تعاون شهرستان، اتاق تعاون استان و اتاق تعاون مرکزی متناسب با تعداد اعضای تعاونیها و تعاونیهایی عضو اتحادیه‌ها و اتاقهای تعاون توسط وزارت تعاون تعیین می‌گردد.